

UNIVERSITETET I BERGEN

Forskningsfinansieringen sett i forhold til universitetenes og høyskolenes handlingsrom

Rektor Sigmund Grønmo

Forskerforbundets forskningspolitiske seminar
Oslo 22. november 2011

Handlingsrom for forskning ved universiteter og høyskoler: Betydning og muligheter

- **UH-institusjonene skal ivareta en unik kombinasjon av kunnskapsutvikling og kompetansebygging**
 - Særlig ansvar for grunnforskning
 - Særlig ansvar for forskerutdanning
 - Særlig ansvar for forskningsbasert høyere utdanning
- **Alle disse ansvarsområdene forutsetter handlingsrom, med handlingsrom for forskning som hovedfundament**
- **Formell og lovfestet sikring av handlingsrom for UH-institusjonene**
 - Institusjonell autonomi
 - Akademisk frihet
- **Økonomisk handlingsrom skal i utgangspunktet sikres gjennom finansieringsgrunnlaget**
 - Statlig finansiering utgjør hoveddelen av budsjettet
 - Rom for egne prioriteringer innenfor basisbudsjettet

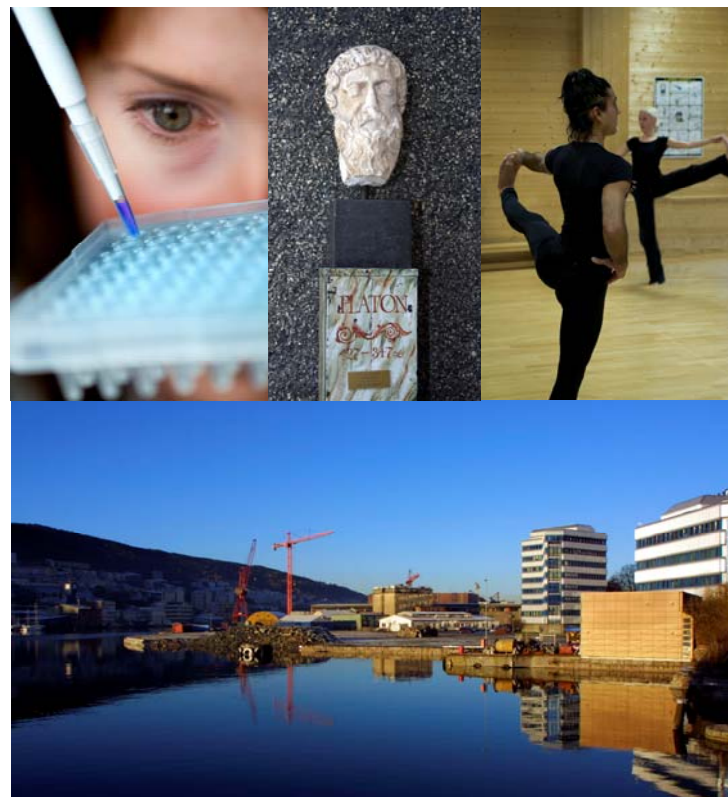
Handlingsrom for kvalitet?

- Handlingsromgruppen
 - Oppnevnt av statsråd Tora Aasland i 2009
 - Oppsummert mandat:
Utrede status for handlingsrommet til UH-institusjonene i Norge og hvilke forhold som påvirker dette.
 - Leverte sin innstilling februar 2010
- Konklusjon:
Den reelle handlingsfriheten er redusert på grunn av et innskrenket økonomisk handlingsrom

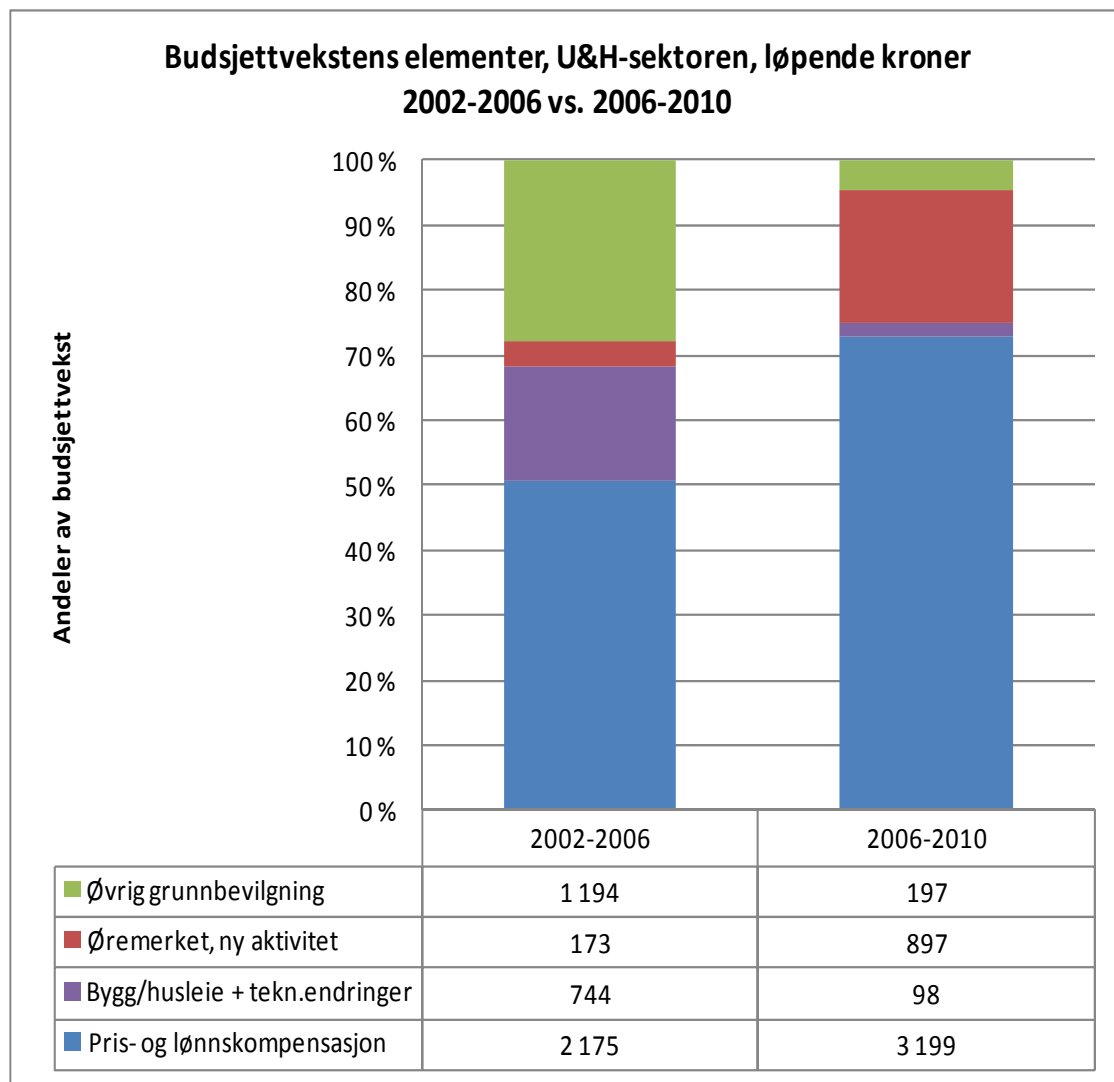

Kilder til forskningsfinansiering ved UH-institusjonene

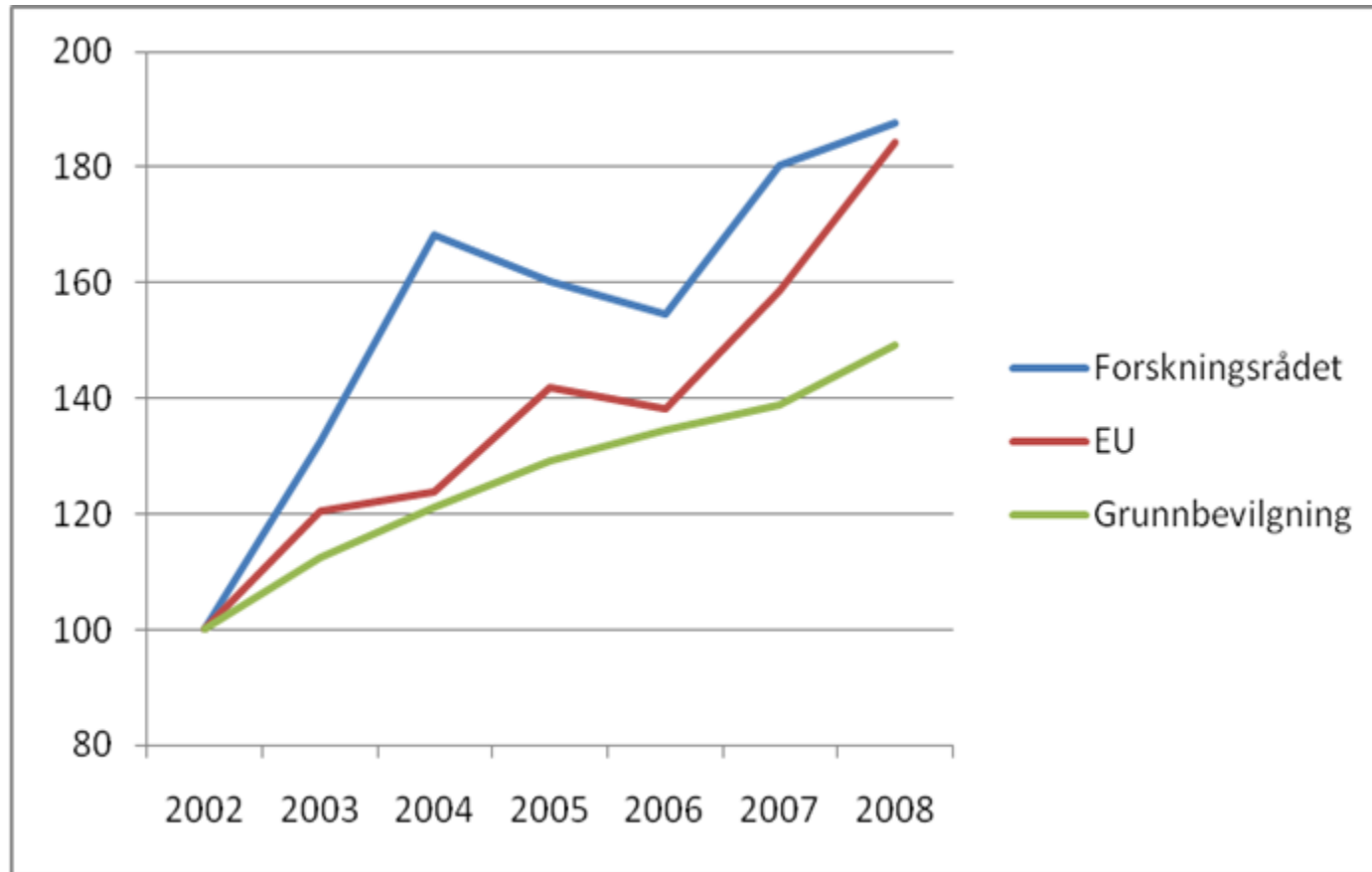
- **Egne statsbudsjettbevilgninger**
 - De vitenskapelig ansattes forskningstid
 - Stipendiat- og postdoktorstillinger
 - Øremerkede forskningssatsinger eller driftsmidler
 - Egne prioriteringer innenfor basisbudsjettet
 - Infrastruktur og støttefunksjoner
- **Hovedkilder til ekstern finansiering**
 - NFR
 - ERC/EU
- **Andre eksterne midler**
 - Offentlige midler (for eksempel fra ulike departementer)
 - Private midler (for eksempel fra næringslivet eller frivillige organisasjoner)

Handlingsrom innenfor eget budsjett

Betydningen av ulike finansieringskilder – utvikling over tid

Handlingsrom for forskning basert på egne budsjettmidler

- **Forskningstiden er den største og viktigste forskningsressursen**
- **Betydningen av forskningstiden for handlingsrommet**
 - Institusjonell prioritering av kompetanseområder ved rekruttering til stillinger
 - Akademisk frihet ved valg av forskningsoppgaver
- **Risiko for redusert handlingsrom**
 - Redusert tid til forskning
 - Økte krav til utdanningstilbudene
 - Flere studieplasser uten tilstrekkelig finansiering
 - Reduserte muligheter for forskning innenfor forskningstiden
 - Mindre midler til forskning på eget budsjett
 - Basisbudsjettet gir mindre rom for egne prioriteringer

Handlingsrom for forskning basert på ekstern finansiering

- **NFR og EU er de viktigste eksterne finansieringskildene**
- **Betydningen av NFR- og EU-midler for handlingsrommet**
 - Øker de ansattes muligheter for god og aktiv forskning innenfor sin forskningstid
 - Øker mulighetene for grunnforskning, særlig ved ERC-bevilgninger og NFR-bevilgninger til SFF og frie prosjekter
 - Øker antallet stipendiater og styrker institusjonenes forskerutdanning
- **Risiko for redusert handlingsrom**
 - Tematiske prioriteringer – til forskjell fra åpen konkurranse basert på kvalitet
 - Krav om egenandeler – ekstern prioritering av UH-institusjonenes egne midler
 - Manglende dekningsbidrag – skjulte egenandeler
 - Manglende forståelse for UH-institusjonenes institusjonelle autonomi og akademiske frihet – særlig ved andre kilder enn NFR og EU

Etter handlingsromgruppen – nye vurderinger

- Samspill mellom UHR, NFR og KD om nye vurderinger av forskningsfinansieringen ved UH-institusjonene
- Fellesløftet for fri prosjektstøtte
- Nye beregninger av kostnadene ved eksternt finansiert forskning
 - Avklaring og synliggjøring av egenandeler
 - Synliggjøring av manglende dekningsbidrag som egenandeler
 - Større muligheter for fullfinansiering av prosjekter
- Nye satser for finansiering av stipendiatstillinger
- Vurdering av satser for studieplassfinansiering

UNIVERSITETET I BERGEN